

Gündeme Dair ...

Seda Gök

'Beyaz Altın' İçin 10 Acil Öneri

Geçtiğimiz hafta **İstanbul Sanayi Odası (İSO)**, Tarladan Markaya Pamuk Çalıştay Raporunu inceleme imkânım oldu. Raporda dünyadaki GDO'suz pamuğun yüzde 80'ine yakını üreten ancak bu yıl ekim alanlarında yüzde 35 daralma yaşaması beklenen Türkiye'nin, pamuktaki gerilemenin önüne geçmesi için yapılacak acil ve etki gücü yüksek 10 politika öneriliyor.

Raporda ayrıca Türkiye'nin pamukta dünyanın en etkili üreticisi olabileceği durumdayken gücünü yeteri kadar kullanamadığı vurgulanıyor. Arazi bölünmesi, göç, destek politikaları gibi faktörler nedeniyle pamuk ekim alanının son 20 yılda yaklaşık yüzde 30 azalarak 5 milyon dekarın altına indiği, 2020 yılında da yine yüzde 35 civarında düşüş yaşamasının beklendiği belirtiliyor.

Sektöre sunulan 10 öneri arasında; pamuğun stratejik ürün olması, verimle birlikte kaliteyi ve sürdürülebilirliği önceleyen, pamuğu alternatif ürünlere ve fiyat dalgalanmalarına karşı koruyacak bir destekleme sistemi oluşturulması, çiftçilerin, sulama, gübreleme, ilaçlama ve hasat konularında eğitilmesi ve bütün süreçlerde bilgilendirilmesi, üretim, hasat ve çırçırma süreçlerinin modernize edilmesi, "organik" ve "iyi pamuk" üretiminin yaygınlaştırılması sıralanıyor. Raporu ayrıntılı olarak incelediğimden çıkan öncelikli başlıklarla paylaşmak istiyorum.

Dünyada 250 milyona yakın insanın geçimini sağladığı, Covid-19 salgını nedeniyle kg birim fiyatı da 1,5 doların altına gerileyen pamuk, ülkemizde Ege, Çukurova ve Şanlıurfa dolaylarında üretiliyor. Pamukta, son 30 yılda alternatif ürünlerin gelişmesi, fiyattardaki oynaklık, destek politikaları, kente göç, arazi bölünmesi gibi nedenlerle ekili alanlar geriledi ve 1998'de 7,6 milyon dekara yaklaşan ekili alan 2019'da 5 milyon dekarın altına indi. Türkiye'de 2020 yılında pamuk alanlarında yine yüzde 35 civarında düşüş bekleniyor. Ancak verimlilik açısından önde gelen bir üretici durumunda olan Türkiye'de dekar başına verim son 30 yılda yüzde 60 civarında yükseldi.

BM Gıda ve Tarım Örgütü verilerine göre Türkiye, dünya pamuk üretiminde 976 bin ton ile altıncı sırada yer alıyor ve pamuk üretiminin yılda yüzde 3,5'ini gerçekleştiriyor. Yılda 762 bin ton ithalat ile Çin'in ardından ikinci sırada yer alan Türkiye'nin, pamuk ihracatı ise 105 bin ton düzeyinde gerçekleşiyor. Türkiye, dünyada GDO'suz pamuğun yüzde 80'ine yakını üretiliyor. Organik ve İyi Pamuk üretim anlayışının giderek yaygınlaşıp güç kazandığı ülkemizde geçen yıl iyi pamuk üretimi yapan çiftçi sayısı 3 bin 299'a ulaştı. İyi pamuk tarımı yapılan arazi büyüklüğü 53 bin 400 hektar oldu. Bununla birlikte Türkiye'deki pamuk üretiminin bütün aşamalarında ise sık sık yanlış uygulamalar yapıyor.

Raporda yapılan hatalar ve sorunlar; 16 madde halinde belirtilmiş. Bunlar arasında; azalan ekim alanları, düşük kalite, ölçek küçüklüğü, kooperatifleşme eksikliği, çiftçinin eğitim ve bilgilendirilme ihtiyacı, sulama, gübreleme, ilaçlama ve hasatta yapılan hatalar yer alıyor. Raporun sonundaki "Politika Önerileri" bölümünde ise sorunların aşılmasındaki aciliyeti ve etki gücü yüksek öncelikli 10 maddeye yer veriliyor. Devletin pamuğu destekleme politikasının gözden geçirilmesi gerektiği belirtilen raporda, yeni pamuk üretimi politikası ile çiftçilerin, **sanayicilerin** ve tüketicilerin faydası gözlemlenmiş. Pamuk için yapılması gereken 10 politika önerisi ise

• Verimle birlikte kaliteyi ve sürdürülebilirliği önceleyen, pamuğu alternatif ürünlere ve fiyat dalgalanmalarına karşı koruyacak bir destekleme sistemi oluşturulmalı,

Tekstil ve hazır giyim sektörleri başta olmak üzere pek çok sektörün ham maddesi olan pamuk, stratejik ürün olarak kabul edilmeli, üretim, hasat ve çırçır süreçlerindeki tüm yasal yetki ve sorumluluk Tarım Bakanlığı'nda toplanmalı,

Tohumdan nihai ürüne kadar tüm süreçler teknolojik bir altyapı ve devlet-STK-üretici işbirliğiyle geliştirilen bir sistemle denetlenmeli,

Pamuk ekim alanları birleştirilerek büyütülmeli, ölçekten kaynaklanan maliyetler minimuma çekilmeli, modern tarım teknikleri ile istikrarlı pamuk ekimi yapılmalı,

Çiftçiler, sulama, gübreleme, ilaçlama ve hasat konularında eğitilmeli, bütün süreçlerde bilgilendirilmeli,

Verim ve kaliteyi artırmak, erken ve gece hasadını engellemek için etkin bir denetim uygulanmalı, toprağın nem ve sıcaklık ölçümlerine göre hasat yapılmalı, jüt çuval kullanımını engellenmeli, maki-neli hasat KDV indirimi ile desteklenmeli, Emanet sistemi kaldırılmalı, lisanslı depoculuk yaygınlaştırılmalı,

Üretim sürecindeki en önemli basamaklardan olan çırçır fabrikaları modernize edilmeli, standartlar getirilmeli,

Organik Pamuk ve İyi Pamuk Standardı ile sürdürülebilir üretim yapan çiftçilerin yaygınlaştırılması ve teşvik edilmesi için ilave destek primi verilmeli, Mazot, sulamada kullanılan elektrik ve üreticiler tarafından alınan makinelerin KDV'si destekleme sistemine alınmalı, çırçır, makine, hasat, ilaçlama ve diğer müteahhlik hizmet giderlerindeki KDV yüzde 1'e indirilmeli olarak sıralanıyor.

Elimizde bunun gibi daha bir sürü hazırlanan rapor, veri ve analiz var. Artık bunları uygulamaya geçme zamanı geldi de geçiyor.